

ΜΕΓΑΛΗ
ΟΡΘΟΔΟΞΗ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ
ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΤΟΜΟΣ 5

Γάιος - Δαμιανός

της Βυζαντινής Εκκλησιαστικής Μουσικής-Περίοδος Α' (1820-1899), Θεσσαλονίκη: ΠΠΜ, 1998, σ. 90-91

Γεώργιος Κώος. Πρωτοψάλτης. Ο Γεώργιος ο Κώος δηλώνει εμμέσως ότι είναι ο γραφέας του μουσικού χειρογράφου Δοχειαρίου 379, ενός σπουδαίου Μαθηματιού, το οποίο χρονολογείται περίπου στον 17^ο αι. Πράγματι, στο φύλλο 63β καταγράφεται το μέλος «Ἄρχων δυνάμεων Θεοῦ» τού Ἰωάννη Κουκουζέλη υπό την επιγραφή «ἐκἀλλωπίσθη γὰρ παρ' ἑμοῦ», ενώ στο φύλλο 101β υπάρχει η σαφέστερη δήλωση: «Τὸ δὲ παρὸν σύνθεσις παρ' ἑμοῦ Γεωργίου πρωτοψάλτου Κόου (sic), εἰς τὸν Ἅγιον Σπυρίδωνα ἦχος πλ. δ' Τίς λαλήσει τὰς ἀριστείας σου, σοφέ», και στο φύλλο 276β «ἕτερον, σύνθεσις παρ' ἑμοῦ Γεωργίου πρωτοψάλτου Κόου ἦχος α' Ἐπιγνώμεν ἀδελφοί». Με βάση τον κώδικα Δοχειαρίου 379, ως αυτόγραφο του Γεωργίου ταυτίστηκε και το μουσικό χειρόγραφο Νάουσας-Ευξείνου Λέσχης Ποντίων 54 του 17^{ου} αι. (πρόκειται για το παλαιό του μητροπολιτικού ναού της Αργυρόπολης του Πόντου, αρ. 4), ένα καλογραμμένο Οικηματάριο, από το οποίο αφαιρέθηκαν δυστυχώς τα φύλλα με τις καλλιγραφημένες αρχές των οίκων, εκτός από ένα. Επίσης, με βάση λίγα δημοσιευμένα φωτογραφικά δείγματα, και ο γραφικός χαρακτήρας του χειρογράφου Παντελεήμονος 965 εμφανίζει σαφείς ομοιότητες με το αναμφισβήτητο αυτόγραφο του Γεωργίου. Τέλος, στον κώδικα Γρηγορίου 32 του 17^{ου} αι., φ. 177α, υπάρχει η καταγραφή του μέλους ενός χερουβικού σε ἦχο πρωτόβαρου με την επιγραφή «χερουβικόν, σύνθεσις παρ' ἑμοῦ Γεωργίου πρωτοψάλτου Κόου». Αυτά είναι και τα μόνα μέλη του Γεωργίου τα οποία έχουν έως τώρα εντοπιστεί στη χειρόγραφη ψαλτική παράδοση, ενώ άλλα στοιχεία για τον ίδιο δεν είναι γνωστά. Είναι οπωσδήποτε ενδεικτικό ότι τα παραπάνω χειρόγραφα ανήκουν σήμερα σε αγιορειτικές συλλογές, πλην εκείνου της Νάουσας, το οποίο παλαιότερα βρισκόταν στον Πόντο. EMM.ΓΙΑΝ.

Βιβλιογραφία:

Γιαννόπουλος, Εμμανουήλ Στ., *Ταμείον χειρογράφων Ψαλτικής Τέχνης*, Θεσσαλονίκη: ΕΜΣ-Επιστημονικά Πραγματεία-Σειρά Φιλολογική και Θεολογική αρ. 20, 2005, σ. 71-73 (όπου τα σχετικά με τον κώδικα Νάουσας 54 και αναλυτική βιβλιογραφία για τα χειρόγραφα, τα οποία μνημονεύονται παραπάνω) και Πίνακας 7α.

Γεώργιος Κώος. Πρωτοψάλτης, Μελουργός (τέλη 17^{ου} -αρχές 18^{ου} αι.).

Ο Γεώργιος Κώος, ο μαρτυρούμενος ως Πρωτοψάλτης, διασώζεται ως μελουργός ενός Χερουβικού ὕμνου (Οἱ τα Χερουβεῖμ μουσικῶς εἰκονίζοντες...) σε ἦχο Βαρύ (Πρωτόβαρου), το οποίο, μάλιστα, καταγράφει ο ίδιος στο τέλος της μουσικής Ανθολογίας της ιεράς μονής Γρηγορίου Αγίου Όρους 32 [33], των μέσων του 17^{ου} αι. (φ. 177α-179α), συνοδευόμενο από την αναγραφή: «Χε-

ρουβικόν, σύνθεσις παρ' ἑμοῦ Γεωργίου Πρωτοψάλτου Κόου (= Κώου), ἦχος πρωτόβαρος» (βλ. Στάθης, Γρ. Θ., *Τα Χειρόγραφα Βυζαντινής Μουσικής-Αγιον Όρος-Κατάλογος περιγραφικός...*, τ. Β', Αθήνα: IBM 1976, σ. 647-649.) Δεδομένου ότι η καταγραφή του μέλους είναι μεταγενέστερη από την αρχική χρονία γραφής του κώδικος (και ο γραφικός χαρακτήρας του Γεωργίου διαφέρει από το είδος της προγενέστερης γραφής της Ανθολογίας, καθώς μαρτυρεί ο Γρ. Στάθης), μάλλον πρέπει να θεωρηθεί, ότι ο εν λόγω Γεώργιος Πρωτοψάλτης ο Κώος ακμάζει περί τα τέλη του 17^{ου} αι. ή τις αρχές του 18^{ου} ή και ακόμη αργότερα, αλλά κάτι τέτοιο δεν είναι δυνατόν, προς το παρόν, να διευκρινισθεί, διότι δεν επιστημάνθησαν άλλες πληροφορίες γ' αυτόν. Κ.ΚΑ.

Γεώργιος Λάκων. Βλ. Γεώργιος Λέοντας Λάκων.

Γεώργιος Λαοδικεΐας. Βίος. Ημιαρειανός επίσκοπος Λαοδικεΐας. Η γέννησή του τοποθετείται περί το 290 στην Αλεξάνδρεια. Εκεί, χειροτονήθηκε πρεσβύτερος από τον Αλέξανδρο Αλεξανδρείας, αλλά σύντομα αποπέμφθηκε όχι μόνο λόγω της άτακτης πολιτείας του, αλλά και, επειδή, κατά τη χαρακτηριστική φράση του Μ. Αθανασίου «καὶ ἀσεβῆς ἐφάνη» [*Περὶ τῶν γενομένων ἐν τῇ Ἀριμίνῳ τῆς Ἰταλίας καὶ ἐν Σελευκείᾳ τῆς Ἰσαυρίας συνόδων*, Oritz II, 24515, (PG 26, 713A)]. Τα πρώτα δείγματα της αρειανίζουσας διδασκαλίας του λαμβάνουμε από τις δύο μεσολαβητικές επιστολές που απέστειλε στον Αλέξανδρο και τον Ἄρειο, από την Αντιόχεια. Η ενέργειά του αυτή οδήγησε τον Ευστάθιο Αντιοχείας στην απόφαση να τον αποπέμψει. Ο Γεώργιος κατέφυγε στην Αρεθούσα, όπου ανέπτυξε έντονη δράση και δημιούργησε καλή φήμη γύρω από το όνομά του. Όταν χάρησε η επισκοπική έδρα της Αντιόχειας (330), ο Μέγας Κωνσταντίνος πρότεινε, στη σύναξη των επισκόπων της περιοχής, τον Γεώργιο και τον Ευφρόνιο ως υποψήφιους για τη διαδοχή τού εκθρονισθέντος Ευσταθίου. Παρά την αυτοκρατορική σύστα-

ση, ο Γεώργιος δεν επελέγη, και μόλις το 335, κατόρθωσε να γίνει επίσκοπος, διαδεχόμενος τον Θεόδοτο στην επισκοπή Λαοδικεΐας. Υπό αυτήν την ιδιότητα έλαβε μέρος στη σύνοδο της Αντιοχείας του 341, υποστηρίζοντας με αυστηρή προσήλωση τα αρειανικά δόγματα. Αργότερα -περί το 358- εμφανίζεται πολέμιος του Αετίου, των Ομοίων και των Ανομοίων και ευρίσκεται στο πλευρό του Βασιλείου Αγκύρας στο Σύρμιο (22 Μαΐου 359) και στη σύνοδο της Σελευκείας (359). Η δυάδα του Βασιλείου και του Γεωργίου ηγείται της μετριοπαθούς ημιαρειανικής μερίδας των Ομοιοσιανών. Το 360, κατά τη μαρτυρία του Θεοδώρητου, μετέβη στην Αντιόχεια, πιθανώς φιλοξενούμενος από τον Μελέτιο [*Εκκλησιαστική Ιστορία* 2, 32, Sch 501,490. (PG 82:1081B)]. Είναι πιθανόν να κατέφυγε εκεί μετά την επικράτηση των Ομοίων στη σύνοδο της Κωνσταντινουπόλεως (360), καθώς πολλοί μετριοπαθείς επίσκοποι εκθρονίστηκαν κατά την περίοδο αυτή. Ο θάνατός του πρέπει να τοποθετηθεί περί το 361.

Έργα. Σώζονται αποσπάσματα από τις δύο διαμεσολαβητικές επιστολές προς τον Αλέξανδρο Αλεξανδρείας και τον Ἄρειο [Μ. Αθανασίου, *Περὶ τῶν γενομένων ἐν τῇ Ἀριμίνῳ τῆς Ἰταλίας καὶ ἐν Σελευκείᾳ τῆς Ἰσαυρίας συνόδων*, Oritz III, 19, (PG 26:712CD-713A), (BE-ΠΕΣ 37:107-108)] και από την επιστολή προς τους φίλους του επισκόπους (*Επιστολή πρὸς Μακεδόνην, Βασιλείων... κατὰ Εὐδοξίου*), η οποία χρονολογείται το 358 [J. Bidez-G. C. Hansen, *Sozomenus, Kirchengeschichte (Die griechischen christlichen Schriftsteller)*, 1960, σ. 155]. Ο Γεώργιος και ο Βασίλειος Αγκύρας υπήρξαν οι κύριοι εμπνευστές της περί πίστεως *Συνοδικῆς ἐπιστολῆς*, η οποία περιείχε τη διδασκαλία και τα αποτελέσματα της συνόδου της Αγκύρας του 358 [H. Holl, *Die griechischen christlichen Schriftsteller* 37 (1933), σ. 268-284, (PG 42:404-425)].

Στον Γεώργιο και τον Βασίλειο Αγκύρας αποδίδεται και ο *Ἰπομνηματισμός ἢ Ἐπιστολή ἢ Ἐκθεσις περὶ πίστεως τῶν*

Ομοιοσιανών επισκόπων, η οποία συντάχθηκε το 359 με αφορμή τη σύνοδο Σελευκείας (359) και τη διάσκεψη του Σύρμιου (359). Το κείμενο αυτό αποτελεί ερμηνευτικό υπόμνημα του τέταρτου Συμβόλου του Σύρμιου της 22^{ης} Μαΐου του 359. Ο ιστορικός Σωκράτης [*Εκκλησιαστική Ιστορία* 2, 9, Sch 493,40 (PG 67:200B)] μνημονεύει ότι έγραψε *Ἐγκώμιον εἰς τὸν Εὐσέβιον Ἐμέσης*, του οποίου, όμως, ελάχιστα στοιχεία διασώζονται [βλ. και Σωζομένου, *Εκκλησιαστική Ιστορία* 3,6, Sch 418,78 (PG 67:1045C)]. Απολεσθέν θεωρείται το μοναδικό συστηματικό έργο του *Κατὰ Μανιχαίων* σύμφωνα με τις μαρτυρίες του Επιφανίου [H. Holl, *Die griechischen christlichen Schriftsteller* 37 (1933), σ. 49, (PG 42,65B)], του Θεοδώρητου Κύρου (*Αἰρετικῆς κακομυθίας*, 1, κς', PG 83:381B) και του Φωτίου [R. Hemy, *Photius bibliothèque*, II, 85, σ. 9, (PG 103:288B)].

Διδασκαλία. Κατά την πρώτη περίοδο δράσης του ο Γεώργιος δεν ανέπτυξε δική του διδασκαλία, αλλά υποστήριξε με αβαθή θεολογικό λόγο τις αρειανικές απόψεις. Στον Γεώργιο, από κοινού με τον Βασίλειο Αγκύρας, ανήκει η πατρότητα της ημιαρειανικής αίρεσης του ομοιοσιανισμού, της οποίας οι βασικές αρχές δίδονται στο κείμενο του *Υπομνηματισμοῦ*. Εκεί, ο Γεώργιος υπαναχωρεί από το τέταρτο Σύμβολο του Σύρμιου και δεν απορρίπτει συλλήβδην τον όρο 'οὐσία'. Θεωρεί ότι ο όρος 'οὐσία', παρόλο που δεν λέγεται ρητῶς, υφίσταται ως σημαίνόμενο στο χωρίο Εξ 3:14, όπου ο Θεός αποκαλύπτεται στον Μωυσή ως ο Ων. Στη συνέχεια αποδίδει την ίδια οντολογική ιδιότητα στον Υἱό. Διευκρινίζει ότι οι Πατέρες επέλεξαν τον όρο 'οὐσία' για να καταδείξουν ότι ο Υἱός και Λόγος δεν είναι λεκτική ενέργεια αλλά οὐσία. Κατά τον Γεώργιο, μόνον εφόσον με τον όρο 'ἀγέννητος' δεν δηλώνεται η 'δύναμις' τού Πατέρα, θα μπορούσε να χρησιμοποιηθούν διατυπώσεις, όπως 'ἄχρονος' και 'αἰεὶ ὢν' για τον Υἱό. Από την άλλη πλευρά, ο όρος 'Πατήρ' καταδεικνύει ότι «οὐκ ἔστιν Υἱὸς ὁ Πατήρ», και ότι ὁ Πατήρ «αἰτίος ἔστιν ὁμοίου ἑαυτοῦ Υἱοῦ». Αφορμώμενος από την ομολογία των Ομοίων τον Σύρμιο ότι ο Υἱός είναι «κατὰ πάντα» ὅμοιος με τον Πατέρα, αναπτύσσει το εξής επιχειρήμα: το «κατὰ πάντα» είναι ὄνομα «περιλληπτικόν» και δηλώνει ότι ο Υἱός είναι ὅμοιος, «τέλειος ἐκ τελείου», ἄρα και κατὰ την οὐσία.

Η περί τριῶν υποστάσεων διδασκαλία του Γεωργίου δεν φαίνεται να αποκλίνει από την ορθόδοξη διδασκαλία. Η διατύπωση για το Ἅγιο Πνεῦμα «ἐκ πατρὸς δι' υἱοῦ ὑφεστώς» θα μπορούσε να δημιουργήσει την εντύπωση ότι ελλοχεύει πρόμημη διδασκαλία του filioque. Όμως, στη συνέχεια ακολουθεί η ανάπτυξη διδασκαλίας σχετικά με τις

Ερείπια της αρχαίας Λαοδικεΐας, χαρακτηριστικό του William Miller (1847)

αποκαλυπτικές οικονομικές ενέργειες των τριών υποστάσεων στον κόσμο. Αξίζει να σημειωθεί ότι στην κατακλείδα του *Υπομνηματισμού* οι συντάκτες του καλούν τους Ομοίους να δεχθούν τον όρο 'ουσία', παρόλο που λίγο διάστημα πριν είχαν και οι ίδιοι υπογράψει το ομοιανό τέταρτο Σύμβολο του Σιρμίου. Συνεπώς, ο *Υπομνηματισμός* εκτιμάται από τη νεότερη έρευνα ως προσπάθεια αναδιπλώσεως των Ομοιουσινανών ως προς την απόρριψη της χρήσης του όρου 'ουσία' που επέβαλε το ως άνω Σύμβολο, και ως απόπειρα προσέγγισης των Ορθοδόξων. Παρόλο που ουσιαστικά ο *Υπομνηματισμός* αποτελεί την κύρια σωζόμενη πηγή της ομοιουσινανής διδασκαλίας, δεν θα ήταν απόλυτα ασφαλές να εκλάβουμε το περιεχόμενό του ως την αποκρυσταλλωμένη εκδοχή της. Γεγονός είναι ότι η έκφραση των θεολογικών απόψεων του Γεωργίου γνώρισε πολλές διακυμάνσεις. Η θεολογία του αναλώθηκε σε λεκτικές εξισορροπήσεις μεταξύ αντιμαχόμενων πλευρών και εγκλωβίστηκε σε συμβιβαστικές σκοπιμότητες, με αποτέλεσμα να μη μπορέσει να αποκτήσει διαυγές περιεχόμενο και συμπαγή ταυτότητα. Α.ΓΛΑ.

Βιβλιογραφία:

Μπαλάνος, Δ., *Πατρολογία. Οι εκκλησιαστικοί πατέρες και συγγραφείς των οκτώ πρώτων αιώνων*, Αθήνα 1930. Στεφανίδης, Βασίλειος, *Εκκλησιαστική Ιστορία*, Αθήνα 1948. Quasten, J., *Patrology*, τ. 3, Utrecht/Westminster: Spectrum/Md Newman Press 1963. Χρήστου, Π., *Ελληνική Πατρολογία*, τ. Γ', Θεσσαλονίκη: ΠΙΠΜ 1987. Παπαδόπουλος, Σ., *Πατρολογία. Β'.* Ο τέταρτος αιώνας (ανατολή και δύση), Αθήνα 1990. Φειδάς, Βλ., *Εκκλησιαστική Ιστορία Α'*, Αθήνα 1994. Νικολαΐδης, Ν., *Η Τριλογία του αγίου Επιφανίου Κύπρου*, Θεσσαλονίκη: Πουρναράς 1999. Σκουτέρης, Κ., *Ιστορία Δογμάτων. 2. Η Ορθόδοξη δογματική διδασκαλία και οι νοθεύσεις της από τις αρχές του τέταρτου αιώνα μέχρι και την Τρίτη Οικουμενική Σύνοδο*, Αθήνα 2004. Löhr, W., "Georgios, Bf. v. Laodicea", *RGG* 4 (2008) 481-482.

Γεώργιος ο Λαπίθης. Πολύ σημαντική προσωπικότητα και λόγιος Κύπριος που έζησε και έδρασε στο νησί κατά τον 14^ο αι., στην περίοδο της φραγκοκρατίας. Το επώνυμό του, Λαπίθης, οφείλεται είτε διότι γεννήθηκε στην κωμόπολη της Λαπίθου, η οποία βρίσκεται στη βόρεια πλευρά του Πενταδακτύλου στην επαρχία Κερύνειας, κατεχόμενη από τα τουρκικά στρατεύματα από το 1974, είτε διότι είχε την κατοικία του και «περιφανείς και μεγάλες οικίες και επαύλεις» (PG 149:1005) στις όχθες του ποταμού Λαπίθου. Αυτός πρέπει να ταυτισθεί μάλλον με το κεφαλόβρυσο της Λαπίθου.

Ο Γεώργιος Λαπίθης είχε ευρύτατες θεολογικές και φιλοσοφικές γνώσεις, αλλά και αστρονομικές ενασχολήσεις. Ήταν βαθύς μελετητής, γνώστης και κάτοχος της ελληνικής και λατινικής σοφίας και γλώσσας, της λογικής, των χαλδαϊκών και περσικών συγγραμμάτων και των αραβικών γλωσσών. «Εγνώριζε πλήθος Αράβων και Αιγυπτίων (=Μαμελούκων) λόγων οίτινες επεσκέπτοντο

και συνεζήτουν μετά του βασιλέως και των Λατίνων λογίων, ως και μετά του Λαπίθου, φυσικά» (Κ. Κύρρης, *Η Κύπρος και το Ηουχαστικόν ζήτημα*, σ. 24) Ζούσε στην Κύπρο, μακριά από το Βυζάντιο, όμως διατηρούσε στενή σχέση και είχε επικοινωνία με αλληλογραφία με πολλές οπουδαίες προσωπικότητες της εποχής του, όπως ο Νικηφόρος Γρηγοράς, ο Γρηγόριος Ακίνδυνος, ο Βαρλαάμ ο Καλαβρός, ο Αγαθάγγελος ο Καλλιστράτου. Ο τελευταίος, ο οποίος υπήρξε μαθητής του σπουδαίου βυζαντινού φιλοσόφου Νικηφόρου Γρηγορά, επισκέφθηκε την Κύπρο και φιλοξενήθηκε από τον Γ. Λαπίθου (1347-1349). Μας πληροφορεί ότι ο Λαπίθης είχε πολύ πλούτο και τον κατατάσσει ανάμεσα στους «ευγενείς, λίαν ενδόξους και πρώτους της νήσου». Ταυτόχρονα όμως επαινεί τον τρόπο της ζωής του,

Η Λαπίθου, γενέτειρα του λογίου Γεωργίου Λαπίθου (φωτογραφία του 1974)

τη σεμνότητα του χαρακτήρα του και τα φιλόφροντα αισθήματά του, αφού προσέφερε βοήθεια σε φτωχούς και εξαγόραζε την ελευθερία των χριστιανών αιχμαλώτων. Στο σπίτι του οργανωνόνταν γιορτές και πανηγύρια και απολάμβανε μεγάλο σεβασμού κι εκτίμησης. Είχε το κύρος και την αποδοχή για να διδάσκει τους χριστιανούς, είτε στους ναούς, είτε αλλού, να νοθευτεί και να καθοδηγεί τους συμπατριώτες του στη χριστιανική πίστη.

Η αξιοσέβαστη προσωπικότητα, οι πλούσιες γνώσεις, το ήθος και η σοφία του Γεωργίου Λαπίθου κέρδισαν τη φιλία του Λατίνου βασιλιά της Κύπρου Ούγου Δ' Λουζινιανού (1324-1359). Συχνά τον φιλοξενούσε στην εξοχική του κατοικία στη Λαπίθου και είχε μαζί του θεολογικές και φιλολογικές συζητήσεις. "George, called Lapethes or Lapithios... is known to history as a friend of king Huge IV, who enjoyed his philosophical and literary conversation" (Sir George Hill, *A History of Cyprus*, τ. 2, σ.1105). Η διαλεκτική ικανότητα, η ρητορική δεινότητα, η βαθιά γνώση των Γραφών, αλλά και η γλυκύτητα του λόγου του Λαπίθου αποστόμωναν με επιχειρήματα τους Λατίνους σοφούς, αλλά και εντυπωσίαζαν, έθελγαν και διδασκαν τον βασιλιά Ούγο. «Ο Λαπίθης Γεώργιος,

και σφόδρα κομψή πολλήσ απέλαυε της ρηγικής αιδούς και τιμής διά τε την άλλην σεμνότητα και νν εκέκτιπο μάλιστα πάντων σοφίαν... Δεξιός γαρ εν τοις μάλιστα και καθ' εκάτεραν σοφίαν και γλώτταν ο Γεώργιος νν» (PG 149:1008).

Ο Γεώργιος Λαπίθης είχε έντονη ανάμιξη και στη μεγάλη θεολογική διαμάχη που συνετάραξε το Βυζάντιο κατά τον 14^ο αι., γνωστή ως πουχαστική έριδα. Από επιστολές του Γρ. Ακινδύνου, του Ν. Γρηγορά και του Δ. Κυδώνη πληροφορούμαστε ότι στην Κύπρο ζούσαν κατά το πρώτο ήμισυ του 14^{ου} αι. πολλοί αντίπαλοι του Γρηγορίου Παλαμά, όπως ο Βαρθολομαίος, ο Κοσμάς, ο Βλάσιος, ο Λέων, ο Αθανάσιος Λεπενδρινός, αλλά και ο Γ. Λαπίθης. Αυτός επαινούσε τον Ν. Γρηγορά στον Λατίνο ρήγα του νησιού, αφού μελετούσε

Ο Γ. Λαπίθης θεωρούσε τον Γρ. Παλαμά ως «αιρετικό» και αναφερόταν σε αυτόν ως «αμαθούς άγαν όντος και μηδέ τας πρώτας αρχάς της φιλοσοφίας ειδότος, μηδέ τι εστιν επιστήμη και όπως γίνεσθαι πέφυκεν επισταμένου» (Κ. Κύρρης, «Ο Κύπριος Αρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης Υάκινθος...», ΚΣ, 25, σ. 107, σημ. 54α). Γι' αυτό και ο Γρ. Ακίνδυνος, έχοντας τις ίδιες απόψεις και αναγνωρίζοντας τις θεολογικές και φιλολογικές γνώσεις του Γ. Λαπίθου, του έστειλε 370 ιάμβους του κατά του Γρ. Παλαμά προς λογοτεχνική κρίση.

Ο Γ. Λαπίθης παρέμεινε αντιπαλαμιστής τουλάχιστο μέχρι το 1348-1351, αφού σε επιστολή του ο Γρ. Ακίνδυνος τον επαινεί. Σταδιακά η αντίθεσή του σταμάτησε, η πολεμική του κόπασε και προς το τέλος της ζωής του ασπάσθηκε τις θέσεις των Ηουχασιτών.

Σώθηκαν διάφορες επιστολές του, όπως με τον Κύπριο αρχιεπίσκοπο Θεσσαλονίκης Υάκινθο, καθώς και με τους κυριότερους αντιπουχαστές, Βαρλαάμ, Ν. Γρηγορά, Γρ. Ακίνδυνο. Στο αντιπαλαμιστικό έργο του «Διαίρεσις των της ευσεβείας πίστεως κεφαλαίων» έχει συλλέξει Γραφικά και πατερικά χωρία για να στηρίξει τις αντιπουχαστικές θέσεις. Σώθηκαν ακόμα δύο άρθρα από το έργο του «Διάγνωσις και λύσις των αυτών κεφαλαίων», καθώς και ένα μακροσκελές ποιήμα του ηθοπλαστικού περιεχομένου, αποτελούμενο από 1491 δεκαπεντασύλλαβους στίχους, με τίτλο «Στίχοι πολιτικοί αυτοσχέδιοι εις κοινήν ακοήν» (PG 149:1009-1046).

Παραθέτουμε τις τελευταίες γραμμές. «Φίλων πιστών άντάλλαγμα ούκ έστιν έν τῷ βίῳ Ουδέ σταθμός όρίζεται τῆς καλλονῆς τῆς τούτων. Πλοῦτος καί δόξα καί τρυφή καί δυναστεία κράτος, Συννηθροισμένα εις ταῦτόν καί εις έν συγκραθέντα, Ούκ έστιν ίσοστάσια τῆς καθαρᾶς φιλιᾶς.

Ἦν ἀρετῆ συνήρμοσε καί γνώμης κοινωνία, Καί χρόνος έβεβαίωσε διά τελείας πείρας, Καί προσφυῶς συνέτηξε συνθήεια χρονία, Εἰς σύμψυνοιαν κεράσασα καί ψυχῶν συμψύταν. Πάντων δέ σπανιώτατον ἡ τοιαύτη φιλιᾶ Καί ὁ τυχῶν μακάριος τοῦ θεοῦ τούτου δώρου». Γ.ΓΕΩ.

Βιβλιογραφία:

Κύρρης, Π.Κ., «Ο Κύπριος Αρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης Υάκινθος (1345-1346) και ο ρόλος του εις τον αντιπαλαμιστικόν αγώνα», ΚΣ 25 (1961) 89-132. Κύρρης, Π.Κ., «Η Κύπρος και το Ηουχαστικόν Ζήτημα κατά τον XIV αιώνα (εισαγωγή)», ΚΣ 26 (1962) 19-31. PG 149:1005-1046. Sir Hill, G., *A History of Cyprus*, τ. 2, Cambridge 1948, σ. 305, σημ. 2 και τ. 3, σ. 1105, σημ. 3. ΜΚΕ, τ. 8, σ. 225-226. ΜΚΕ, τ. 1, σ. 29-30.